

Situatie in Uruzgan is nu slechter dan zes jaar terug

De strategie van eerst veiligstellen en dan opbouwen moeten we in Afghanistan verlaten. Alleen door nog meer steun te bieden maken we de taliban irrelevant.

Jorrit Kamminga

hoofd onderzoek en beleid bij de denktank de Senlis Council in Afghanistan

De politieke top in Den Haag en het Nederlandse leger in Uruzgan schijnen het oneens te zijn over de gewenste aanpak in de Afghaanse provincie. Terwijl defensie-minister Van Middelkoop blijft hameren op de inktvlekmethodede – het langzamerhand uitbreiden van gebiedscontrole en ontwikkeling van delen van de provincie – gaan er binnen het leger stemmen op voor een andere aanpak.

Luitenant-kolonel Rob Querido, commandant van de battle group in Uruzgan, sprak in *Trouw* over een koerswijziging in de richting van meer confrontaties met de taliban, meer nachtpatrouilles en een flexibelere, minder voorspelbare gevechtsstrategie (het zogenoemde amoebemodel).

Een dergelijke strategiewijziging zou de Nederlandse missie meer in lijn brengen met het beleid dat de Britse en Canadese collega's in respectievelijk Helmand en Kandahar sinds vorig jaar zomer hanteren, en meer begrip kweken bij onze Navo-bondgenoten. De 'robuustere' militaire aanpak in deze buurprovincies van Uruzgan levert voorlopig echter totaal niets op in termen van meer veiligheid en ontwikkeling. Sterker nog, de Canadezen overwegen op dit moment hun aanpak radicaal te wijzigen en de troepen terug te trekken in een soort groene zone rondom Kandahar-stad – wat visioenen oproept van de chaotische veiligheids-situatie in Irak.

De belangrijkste reden hiervoor is dat het Canadese militaire model niet gewerkt heeft. Vergelijkbaar

met het Nederlandse inktvlekmodel, hoopten de Canadezen dat na gebiedsverovering en stabilisatie de non-gouvernementele organisaties (ngo's) het gebied verder zouden ontwikkelen. De toestroom van ngo's bleef uit en in plaats daarvan keerde de taliban terug in gebieden die de Navo-troepen door een gebrek aan manschappen niet blijvend konden controleren. De Britten hebben in Helmand hetzelfde gemerkt. De opeenvolgende grootschalige militaire operaties van de Navo duiden daarom op de zwakte en de groeiende machteloosheid van het Atlantische bondgenootschap om vooruitgang te boeken in de strijd tegen de taliban.

Nog meer nadruk leggen op hulp en ontwikkeling

Zolang de onderliggende oorzaken van het huidige talibanverzet niet effectief bestreden worden, maakt het niet uit voor welke militaire strategie in Zuid-Afghanistan gekozen wordt. In grote lijnen is er niet langer sprake van een talibanbeweging gelieerd aan het fundamentalistische talibanregime uit de jaren negentig of aan Al-Kaida. Er is veeleer sprake van een meer *grass roots* beweging, gestoeld op groeiende ontevredenheid over het gebrek aan werkgelegenheid, humanitaire hulp en ontwikkeling. Het meest recente opinie-onderzoek in Afghanistan laat zien dat bijna 27 procent van de Afghanen in Zuid-Afghanistan openlijk de

ze nieuwe talibanbeweging steunt. Gezien het gevoelige politieke klimaat kan dit percentage in werkelijkheid nog veel hoger liggen. Daarnaast is 80 procent van mening dat de internationale troepen op dit moment geen bijdrage leveren aan het verbeteren van de leefomstandigheden van de Afghanen.

Bijna zes jaar na de invasie in 2001 is het duidelijk dat de internationale gemeenschap haar beloftes niet heeft waar kunnen maken. De situatie in Zuid-Afghanistan is in veel opzichten zelfs slechter dan voorheen. Er zijn meer aanslagen, meer vluchtelingenkampen en de plattelands-economie is nu nog meer aangewezen op de illegale papaver-teelt. Nog steeds besteden we negen keer meer geld aan militaire en veiligheidsoperaties dan aan ontwikkeling.

Deze onevenwichtige en verkeerde prioriteitstelling houdt in Zuid-Afghanistan de geweldsspiraal in stand en voorkomt het effectief optreden tegen de talibanbeweging. Als het Nederlandse leger echt niet in Afghanistan is om tegen de taliban te vechten, maar om deze beweging irrelevant te maken, moet het leger snel overgegaan op een minder militaire aanpak: nog meer nadruk op humanitaire hulp en ontwikkeling.

Politici in Den Haag kunnen zich niet langer verschuilen achter het argument dat er eerst veiligheid in het gebied moet komen alvorens tot gebiedsontwikkeling kan worden overgegaan. Een dergelijk negatief uitgangspunt houdt de huidige armoede, werkeloosheid en bijbehorende ontevredenheid in stand en zal er indirect alleen maar toe leiden dat de taliban een bredere recruteringsbasis en meer steun van de plaatselijke bevolking verwerft.